

Nr 55.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning; given Stockholms slott den 16 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför därefter följande:

I en till 1932 års riksdag avlåten proposition, nr 100, anförde min företrädare i statsrådsämbetet beträffande uppkommen fråga om statligt understöd till sådana lärarinnor, vilka varit anställda vid privatläroverkens förberedande klasser och blivit entledigade på grund av nämnda klassers avveckling i samband med genomförandet av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet, följande:

Även om departementschefen måste i likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret anse det billigt och skäligt, att åtgärder från det allmännas sida vidtoges för att bereda ifrågavarande lärarinnor något understöd som ersättning för mistad anställning, ansåge departementschefen sig dock ej

kunna tillstyrka, att förslag till ett mera generellt ordnande av denna angelägenhet förelades riksdagen. Lämpligare vore det, att, efter verkställd närmare utredning, de särskilda fallen bragtes under riksdagens prövning.

I skrivelse den 15 april 1932, nr 107, i anledning av omförmälda proposition anförde riksdagen, bland annat, att riksdagen i likhet med departementschefen ansåge lämpligt, att frågan om understöd åt nämnda kategori av lärare avgjordes från fall till fall.

På förslag av Kungl. Maj:t hava sedermera 1933 och 1934 års riksdagar beviljat vissa understöd till sammanlagt tre lärarinnor av omförmälda kategori.

I skrivelse den 19 april 1932 avgav *skolöverstyrelsen* i anledning av en av centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening gjord framställning utredning och förslag angående understöd åt biträdande lärare vid folkskola och lärare vid mindre folkskola, vilka på grund av skolväsendets omorganisation mist sin anställning.

I häröver den 8 oktober 1932 avgivet utlåtande förordade *statskontoret* i anslutning till 1932 års riksdags ovannämnda uttalande beträffande understöd åt entledigade lärarinnor vid privatläroverkens förberedande klasser, att jämväl frågan om understöd åt ifrågavarande lärarinnor vid mindre folkskolor och biträdande lärarinnor vid folkskolor upptoges till prövning i enahanda ordning, eller sålunda att varje särskilt fall efter verkställd utredning bragtes under riksdagens prövning.

Genom beslut den 11 november 1932 fann härefter Kungl. Maj:t — med förklarande att Kungl. Maj:t förutsatte, att skolöverstyrelsen skulle vidtaga på densamma ankommande åtgärder för att understödsfrågor av ifrågavarande slag från fall till fall bragtes under Kungl. Maj:ts prövning — vad i omförmälda ärende förekommit icke i dåvarande sammanhang föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Sedermera inkommo till Kungl. Maj:t ansökningar om understöd från sex lärarinnor, tillhörande förevarande kategori. Över dessa ansökningar avgåvos utlåtanden den 22 december 1933 av skolöverstyrelsen och den 25 januari 1934 av statskontoret.

Statskontoret uttalade sig därvid till en början angående omfattningen av det föreliggande behovet av understöd samt om vilka principiella förutsättningar, som borde föreligga för understöds beviljande ävensom angående grunderna för understödsbeloppens beräkning. Härom anförde ämbetsverket i huvudsak följande:

Statskontoret hade i utlåtande den 8 oktober 1932 uttalat, att det syntes vara med billighet överensstämmande att sådana lärarinnor, varom nu vore fråga, i de fall, där verkligt ömmande omständigheter föreläge, finge komma i åtnjutande av något understöd. Denna uppfattning ansåge sig ämbetsverket böra vidbliva. Enligt vad i skolöverstyrelsen inhämtats, torde den personalgrupp, som det här gällde, omfatta högst ett femtiotal lärarinnor, vilka genom de vidtagna organisationsändringarna inom skolväsendet kunde

beräknas bliva avskedade från sina tjänster. Av dessa torde dock ett större eller mindre antal kunna förväntas erhålla sin utkomst med annat arbete inom skolväsendet eller annorstädes. Det vore givetvis icke rättvist att lämna ifrågavarande lärarinnor, i den mån annan sysselsättning icke kunde beredas dem, helt utan understöd, då ämneslärarinnor vid statsunderstödda privatläroverk och vissa småskollärarinnor vid privatläroverkens förberedande klasser redan tillerkänts dylik förmån. Å andra sidan borde, såsom av 1933 års riksdag i skrivelse nr 256 framhållits, tillses, att statsverket icke lämnade hjälp i andra fall än sådana, där billighetsskäl motiverade ett ingripande från statens sida.

Såsom allmän förutsättning för understöd borde gälla, att i ekonomiskt hänseende verkligt ömmande omständigheter vore för handen, vilket bland annat innebure, att understöd till gift lärarinna borde beviljas endast i det fall att, enligt verkställd utredning, mannen vore urståndsatt att försörja hustrun och familjen i övrigt.

För att komma ifråga till understöd borde vidare vederbörande i minst fem år hava varit anställd vid mindre folkskola eller såsom biträdande lärarinna vid folkskola.

Därest tjänstetiden understeg tio år, syntes understödet böra utgå allenast med ett engångsbelopp, varierande efter tjänstetidens längd, men högst uppgående förslagsvis till ett års avlöning.

För lärarinnor med tjänstetid av minst tio år borde understödet kunna bestämmas till ett årligt belopp, varierande efter antalet tjänstår, förslagsvis sålunda, att understödet utginge vid en tjänstetid av

intill 15 år med $\frac{5}{12}$ av senast åtnjuten årlön,	
» 20 » » $\frac{6}{12}$ » » » » ,	
» 25 » » $\frac{7}{12}$ » » » » ,	
därutöver » $\frac{8}{12}$ » » » » .	

I intet fall borde det årliga understödet utgå med belopp överstigande 1,500 kronor och ej heller under längre tid än intill dess vederbörande uppnått 60 år, d. v. s. inträdde i pensionsåldern.

Prövningen av understödsfrågor av förevarande art ankomme givetvis på riksdagen, antingen fråga vore om engångsbelopp eller om årligt understöd.

Därest emellertid, sedan årligt understöd beviljats, vederbörande erhöile mera stadigvarande anställning vid statlig eller statsunderstödd läroanstalt, eller eljest finge sin ekonomiska ställning så ändrad, att förutsättningarna för understödets åtnjutande icke längre vore för handen, torde understödet böra i fortsättningen bortfalla eller i varje fall vederbörligen reduceras. Med hänsyn härtill syntes den anordningen böra träffas, att, sedan understödet för första året tillgodonjutits, en årlig prövning av understödsbehovet skulle äga rum genom skolöverstyrelsen, som, i händelse skäl därtill funnes föreligga, ägde att förklara, att understöd ej vidare skulle utgå, eller att det skulle på visst sätt nedsättas. För möjliggörande av sådan prövning borde vederbörande vara skyldig att, därest fortsatt understöd önskades, före utgången av varje budgetår till skolöverstyrelsen inkomma med ansökning därom, varvid redogörelse borde lämnas för sökandens anställningsförhållanden och ekonomiska ställning samt de förändringar däri, som kunde hava inträtt.

Självfallet vore, att de i det föregående angivna grunderna för understöds meddelande borde kunna jämkas i såväl ena som andra riktningen, i den mån särskilda omständigheter därtill föranledde.

I anslutning till vad statskontoret sålunda anförde föreslog Kungl. Maj:t riksdagen i en den 16 februari 1934 dagtecknad proposition, nr 134, att medgiva, att från det ordinarie förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor finge under de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna skäl fastställa, utgå vissa understöd till omförmälda lärarinnor.

I skrivelse den 1 juni 1934, nr 293, tillkännagav riksdagen, att riksdagen bifallit propositionen. I skrivelsen anförde riksdagen därvid bland annat följande:

Riksdagen ansåge samma skäl, som tidigare åberopats för beredande av understöd åt lärarinnor vid privatläroverkens förberedande klasser, vilka blivit entledigade på grund av nämnda klassers avveckling i samband med genomförandet av den år 1927 beslutade omorganisationen av det högre skolväsendet, kunna åberopas för nu ifrågavarande lärarinnor och medgäve därför, att åtgärder vidtoges i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Liksom när fråga varit om understöd åt lärarinnor vid privatläroverken borde här förevarande understödsfrågor bedömas från fall till fall.

Såsom av statsrådsprotokollet framginge, hade statskontoret framlagt vissa allmänna riktlinjer att tjäna till ledning vid avgörandet av understödsfrågor av här förevarande art. De sålunda uppdragna riktlinjerna, åt vilka departementschefen givit sin anslutning, hade synts riksdagen lämpligt avvägda, och riksdagen medgäve alltså, att desamma lades till grund för frågornas bedömande. Givetvis skulle, såsom statskontoret framhållit, prövningen av understödsfrågorna ankomma på riksdagen, antingen fråga vore om engångsbelopp eller om årligt understöd.

De understödsbelopp, som av Kungl. Maj:t föreslagits för de i propositionen nr 134 omförmälda sex lärarinnorna, hade beräknats med ledning av berörda riktlinjer och hade ej givit riksdagen anledning till erinran.

Ytterligare ansökningar om understöd hava nu inkommit från ett antal lärarinnor, tillhörande ifrågavarande kategori, däribland från förra lärarinnorna vid Kuggeboda folkskola i Listerby skoldistrikt Armida Axelina Ernby, vid Spaksjöns mindre folkskola i Svartnäs skoldistrikt Anna Hermania Eriksson, född Hilmertz, vid Högfallets mindre folkskola i Södra Finnskoga skoldistrikt Sigrid Katarina Andersson, född Hurtig, vid Holmsvattnets mindre folkskola i Bureå skoldistrikt Jenny Maria Häggström, född Hedström, samt vid Holmsjöns mindre folkskola i Ljusnarsbergs skoldistrikt Olga Naëmi Charlotta Sandberg, född Karlsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

1. *Armida Axelina Ernby* har hemställt om det understöd, som må kunna tillerkännas henne.

Sökanden, som är född den 6 april 1888, har avlagt småskolläraryxamen i Göteborg år 1911. Efter tjänstgöring vid folk- och småskolor inom olika skoldistrikt under sammanlagt omkring 21 terminer, har sökanden innehaft anställning såsom biträdande lärarinna vid Kuggeboda folkskola i Listerby skoldistrikt under tiden den 15 augusti 1923—den 31 december 1925, då anställningen upphörde med anledning därav att tjänsten förändrades till ordinarie manlig folkskollärartjänst. Hennes sammanlagda tjänstgöringstid

utgjorde då omkring 27 terminer, därav 9 terminer såsom lärarinna vid mindre folkskola och biträdande lärarinna vid folkskola. Sedermera har sökanden innehaft tillfälliga vikariat vid folk- och småskolor under tillhoppa omkring 10 terminer. — Kommunalfullmäktiges ordförande i Tossene socken har intygat, att sökanden icke åtnjuter annan inkomst än 240 kronor om året, utgörande hyresinkomst från en av henne ägd mindre fastighet, samt att sökandens hälsotillstånd icke medger henne att utföra något ansträngande kroppsarbete, och att han ansåge ömmande omständigheter i detta fall föreligga.

Sökandens avlöningsförmåner under sista året av hennes anställning som biträdande lärarinna vid Kuggeboda folkskola utgjorde för år räknat: grundlön 1,200 kronor, ålderstillägg 300 kronor, värdet av naturaförmånerna bostad och bränsle 300 kronor samt dyrtidstillägg 524 kronor 40 öre, eller sammanlagt i avrundat tal 2,324 kronor.

2. *Anna Hermania Eriksson, född Hilmertz*, har anhållit om det understöd, som må kunna beviljas henne.

Sökanden, som är född den 12 juli 1893, har avlagt småskolläraryxamen i Malmköping år 1913. Därefter har hon — så vitt vid ansökningen fogade tjänstgöringsbetyg utvisa — tjänstgjort dels inom Björkviks skoldistrikt såsom biträdande lärarinna vid Laggarbols folkskola omkring 5 $\frac{1}{2}$ terminer, dels ock inom Svartnäs skoldistrikt i egenskap av lärarinna vid Spaksjöns mindre folkskola från och med den 1 februari 1923 intill dess denna mindre folkskola den 8 mars 1931 förändrades till folkskola, eller omkring 16 terminer. Hennes sammanlagda tjänstgöringstid vid nämnda båda skolor utgjorde sålunda omkring 21 $\frac{1}{2}$ terminer. Efter frånträdan av tjänsten vid Spaksjöns mindre folkskola har sökanden innehaft vikariat vid folkskola omkring 2 terminer ävensom ett kortvarigt vikariat vid mindre folkskola under höstterminen 1932, varefter hon förgäves sökt vinna anställning vid folkskoleväsendet. — Enligt intyg av pastorsämbetet i Karlstad har sökanden, som är änka, inga andra inkomster än en livränta å 750 kronor om året. Sökanden har även två omyndiga barn att försörja.

Sökandens avlöningsförmåner under det sista året av hennes anställning vid Spaksjöns mindre folkskola utgjorde: grundlön 1,200 kronor, ålderstillägg 300 kronor, värdet av naturaförmånerna bostad och bränsle 300 kronor, provisorisk avlöningsförbättring 150 kronor samt dyrtidstillägg 455 kronor 61 öre, eller sammanlagt i avrundat tal 2,405 kronor.

3. *Sigrid Katarina Andersson, född Hurtig*, har anhållit om understöd med belopp, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt.

Sökanden, som är född den 23 november 1890, har avlagt småskolläraryxamen i Bollnäs år 1910. Efter tjänstgöring vid folk- och småskolor inom olika skoldistrikt under sammanlagt omkring 16 terminer, har sökanden innehaft anställning vid Högfallets mindre folkskola i Södra Finnskoga skoldistrikt 18 terminer. Hennes sammanlagda tjänstgöringstid utgjorde då omkring 34 terminer, varav omkring 21 terminer vid mindre folkskola. Hennes tjänstgöring vid Högfallets mindre folkskola upphörde den 1 januari 1930 på grund av skolans förändring till folkskola av tredje B-formen, varefter sökanden blott innehaft tillfälliga vikariat. — Enligt särskilda intyg av komministern i Nyskoga samt pastorsämbetena i Ljusdal och Södra Finnskoga är sökandens och hennes mans, skogsarbetaren J. Andersson,

ekonomiska ställning mycket dålig, varför sökanden, som även måst anlita fattigvården om hjälp, anses vara i stort behov av understöd.

Sökandens avlöningsförmåner under det sista året av hennes anställning vid Högfallets mindre folkskola utgjorde för år räknat: grundlön 1,200 kronor, ålderstillägg 450 kronor, värdet av naturaförmånerna bostad och bränsle 300 kronor, dyrtidstillägg 531 kronor 72 öre samt provisorisk avlöningsförbättring 150 kronor, eller i avrundat tal tillhoppa 2,631 kronor.

4. *Jenny Maria Häggström, född Hedström*, har anhållit om det understöd, som kan beviljas henne på grund av mistad anställning som lärarinna vid mindre folkskola.

Sökanden, som är född den 22 oktober 1890, har avlagt småskolläraryxamen i Skellefteå år 1910. Därefter har hon enligt vad handlingarna i ärendet utvisa tjänstgjort dels inom Skellefteå landsförsamlings skoldistrikt vid mindre folkskola och småskola sammanlagt omkring 16 terminer, dels ock inom Bureå skoldistrikt såsom lärarinna vid Holmsvattnets mindre folkskola 20 terminer. Hennes sammanlagda tjänstgöringstid utgjorde sålunda omkring 36 terminer, varav omkring 25 terminer vid mindre folkskola. Från sin tjänst vid Holmsvattnets mindre folkskola blev sökanden entledigad med utgången av år 1928 på grund av tjänstens förändring till ordinarie folkskollärartjänst. Efter entledigandet har sökanden uteslutande ägnat sig åt hemmets vård. — Enligt intyg av kyrkoherden i Bureå församling har sökandens man, arbetaren G. Häggström, haft ringa arbetsmöjligheter och även en längre tid på grund av sjukdom varit urståndsatt att arbeta. Sökanden själv hade också varit sjuklig. I hemmet hade därför varit rådande verklig fattigdom och nöd, varför i detta fall mycket ömmande omständigheter måste anses föreligga. Kommunalnämndens ordförande i Bureå socken intygar, att makarna Häggström måst under åren 1930 och 1931 för sitt uppehälle anlita fattigvården och att deras ekonomi fortfarande är mycket svag.

Sökandens avlöningsförmåner under sista året av hennes anställning vid Holmsvattnets mindre folkskola utgjorde: grundlön 1,200 kronor, ålderstillägg 450 kronor, värdet av naturaförmånerna bostad och bränsle 300 kronor samt dyrtidstillägg 543 kronor 18 öre, eller sammanlagt i avrundat tal 2,493 kronor.

5. *Olga Naëmi Charlotta Sandberg, född Karlsson*, har anhållit om det understöd, som kan beviljas henne på grund av mistad anställning vid mindre folkskola.

Sökanden, som är född den 16 oktober 1896, har avlagt småskolläraryxamen i Skara år 1915. Därefter har hon, enligt vad ett för henne utfärdat tjänstgöringsbetyg utvisar, tjänstgjort vid Salbofalls och Holmsjöns mindre folkskola i Ljusnarsbergs skoldistrikt sammanlagt 20 terminer. Från nämnda tjänst blev hon entledigad i juli månad 1926 på grund därav att skolan indrogs i samband med omorganisation av distriktets skolväsende. Efter entledigandet har hon tjänstgjort vid småskola och mindre folkskola under tillhoppa omkring 3 terminer. — Enligt ett i Ljusnarsbergs kommunalkontor utfärdat intyg har varken sökanden eller hennes man, vilken emellertid är ägare till en mindre jordbruksfastighet till ett taxeringsvärde av 4,600 kronor, i senaste taxeringslängd upptagits till någon beskattning för

inkomst eller kapital. Dessutom intygas, att ingen utsikt finnes för makarna att i orten kunna förvärva sig någon avsevärd inkomst. Kommissteren E. Ihrmark i Ljusnarsberg har den 26 oktober 1934 intygat, att sökandens man sedan flera år tillbaka är klen och därför ej kan i någon större mån bidraga till hemmets försörjning samt att sökanden är i största behov av understöd. Av vid ansökningen fogat läkarbetyg framgår dessutom, att sökandens arbetsförmåga på grund av nervsjukdom är nedsatt.

Sökandens avlöningsförmåner under sista året av hennes anställning som lärarinna vid Holmsjöns mindre folkskola utgjorde, för år räknat: grundlön 1,200 kronor, ålderstillägg 300 kronor, värdet av naturaförmånerna bostad och bränsle 300 kronor samt dyrtidstillägg 510 kronor 60 öre, eller sammanlagt i avrundat tal 2,310 kronor.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen den 23 och den 30 november 1934 samt av statskontoret den 14 december 1934.

Skolöverstyrelsen har i sina utlåtanden anfört i huvudsak följande:

Vid prövning av ansökningarna hade överstyrelsen såsom riktlinjer att tjäna till ledning vid understödsfrågornas avgörande följt de av statskontoret i utlåtande den 25 januari 1934 framlagda och av riksdagen godkända riktlinjerna.

Enligt dessa skulle ett av grundvillkoren för erhållande av understöd vara, att vederbörande i minst 5 år varit anställd vid mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola.

Samtliga ifrågavarande sökande uppfyllde detta villkor utom Ernby, som innehaft sådan anställning under allenast 4 $\frac{1}{2}$ år. Med hänsyn till Ernby's jämförelsevis långa tjänstetid i övrigt (18 $\frac{1}{2}$ terminer), hennes tämligen höga ålder (46 år) samt hennes svaga ekonomiska ställning, ville dock överstyrelsen för sin del förorda henne till erhållande av understöd, varvid överstyrelsen erinrade därom, att statskontoret vid uppställandet av ovanberörda riktlinjer jämväl uttalat, att de av ämbetsverket angivna grunderna för understöds meddelande borde kunna jämkas i såväl ena som andra riktnin- gen, i den mån särskilda omständigheter därtill föranledde.

Vid beräkning av understödsbeloppens storlek såsom beroende på tjänstgöringens omfattning hade överstyrelsen liksom tidigare medräknat förutom vederbörandes tjänstgöring vid mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola även övrig av vederbörande fullgjord tjänstgöring vid folkskoleväsendet före tidpunkten för entledigandet.

Beträffande sökandenas behov av sådant understöd, varom nu vore fråga, ansåge överstyrelsen för sin del att dylikt behov föreläge för samtliga sökandena.

Vad angår sökanden Anna Hermania Eriksson syntes emellertid, med hänsyn därtill att hon uppbure en årlig livränta å 750 kronor, det understödsbelopp, som eljest skulle kunna för henne ifrågakomma, nämligen omkring 1,000 kronor, böra i någon mån reduceras. Då emellertid sökanden, så vitt handlingarna utvisade, vore för sitt uppehälle helt beroende av dels ifrågavarande livränta, dels det understöd, som kunde komma att tillerkännas henne, borde enligt överstyrelsens mening den ifrågasatta redueringen icke överstiga ett belopp, motsvarande hälften av den årliga livräntan. Överstyrelsen föresloge därför, att understödet reducerades med högst 375 kronor.

Överstyrelsen ville slutligen framhålla, att överstyrelsen vid beräkningen av understödsbeloppens storlek icke tagit hänsyn till den sänkning av index

för dyrtidstilläggs bestämmande, som inträtt efter sökandenas avgång ur tjänst, och att överstyrelsen sålunda icke heller med hänsyn till nämnda förhållande vidtagit någon reducering av ifrågavarande belopp.

Med tillämpning av här ovan angivna beräkningsgrunder hade överstyrelsen kommit till följande resultat i fråga om de understödsbelopp, som skulle kunna tillerkännas en var av sökandena, nämligen åt *Ernby*, med en sammanlagd tjänstetid av omkring 13 $\frac{1}{2}$ år, $\frac{5}{12}$ av 2,324 kronor, eller 968 kronor, *Eriksson*, med en sammanlagd tjänstetid av omkring 10 $\frac{1}{2}$ år, $\frac{5}{12}$ av 2,405 kronor, eller 1,020 kronor, som överstyrelsen dock med hänsyn till hennes innehav av livränta ansett böra reduceras till 645 kronor, *Andersson*, med en sammanlagd tjänstetid av 17 år, $\frac{6}{12}$ av 2,631 kronor, eller 1,315 kronor, *Häggström*, med en sammanlagd tjänstetid av omkring 18 år, $\frac{6}{12}$ av 2,493 kronor, eller 1,246 kronor, samt *Sandberg*, med en sammanlagd tjänstgöringstid av 10 år, $\frac{5}{12}$ av 2,310 kronor, eller 962 kronor.

På grund av vad sålunda anförts har överstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att ovannämnda understöd måtte, under de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt fastställa, utgå från förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor.

Statskontoret slutligen har i två särskilda utlåtanden anført i huvudsak följande:

Statskontoret funne i likhet med skolöverstyrelsen sådana förhållanden vara för handen, att understöd enligt de av riksdagen godkända grunderna torde böra utgå till nu ifrågavarande sökande.

Mot skolöverstyrelsens beräkningar av understödsbeloppens storlek hade statskontoret intet att erinra. Att härvid hänsyn tagits jämväl till annan tjänstgöring inom folkskoleväsendet än vid mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola funne även statskontoret rimligt. Ämbetsverket ansåge emellertid, att understödsbeloppen, i likhet med vad som tidigare skett, borde bestämmas till avrundade tal, och finge i sådant avseende, då avrundningen syntes böra ske nedåt, föreslå, att understöden fastställdes till för Ernby 950 kronor, Eriksson 600 kronor, Andersson 1,250 kronor, Häggström 1,200 kronor och Sandberg 950 kronor för år.

I detta sammanhang har statskontoret liksom föregående år förordat, att ifrågavarande understöd måtte bestridas från ett för ändamålet i riksstaten särskilt uppfört anslag.

Departementschefen.

I likhet med de hörda myndigheterna och i enlighet med förut tillämpade principer anser jag, att ifrågavarande lärarinnor, som alla mistat sina anställningar vid folkskola eller mindre folkskola på grund av skolorganisatoriska åtgärder och numera sakna annat förvärvsarbete, böra beredas något understöd. Jag vill därvid beträffande storleken av de understöd, som synas böra utgå, ansluta mig till vad statskontoret i sådant avseende föreslagit.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med beslut om understödens utbetalande meddela närmare villkor och bestämmelser därför i huvudsaklig överensstämmelse med vad i sådant avseende föreskrivits i

fråga om motsvarande tidigare meddelade understöd till lärarinnor av ifrågasvarande kategori.

Vad angår frågan om bestridande av ifrågavarande understöd, vill jag erinra, att de förra året beviljade understöden enligt riksdagens beslut utgå från ordinarie förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor, vilket i det framlagda förslaget till riksstat för nästkommande budgetår motsvaras av förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor. I enlighet med grunderna för den nya riksstatsuppställningen böra utgifterna för sådana understöd, varom här är fråga, icke bestridas från sistberörda anslag, utan för ändamålet bör ett särskilt riksstatsanslag uppföras. Från detta anslag, vilket bör vara av förslagsanslags natur och lämpligen torde kunna benämnas »Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning», böra utgå ej blott de nu föreslagna understöden utan även de av fjolårets riksdag beviljade. Sammanlagda beloppet av dessa årliga understöd utgör 10,850 kronor, vadan anslaget ifråga torde böra upptagas med ett avrundat belopp av 10,900 kronor. I statsverkspropositionen hava särskilda anslagsmedel icke beräknats för ändamålet. Enligt vad chefen för finansdepartementet meddelat bör emellertid tackning för det nu ifrågasatta anslaget kunna beredas å riksstatsförslaget.

Jag vill i detta sammanhang slutligen anmäla, att framställning gjorts angående understöd åt förra lärarinnan vid Ytterviks mindre folkskola i Bureå skoldistrikt Maria Lovisa Wiklund, född Forsberg. Framställningen, som förordats av skolöverstyrelsen, har emellertid avstyrkts av statskontoret, som framhållit, att i detta fall så ömmande omständigheter knappast kunde anses föreligga, som angivits såsom allmän förutsättning för understöd. Jag ansluter mig till denna statskontorets uppfattning.

I anslutning till vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att under de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäl fastställa, må från och med budgetåret 1935/1936 årligen tillsvidare utgå följande understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning, nämligen till

a) förra lärarinnan vid Kuggeboda folkskola i Listerby skoldistrikt Armida Axelina Ernby 950 kronor;

b) förra lärarinnan vid Spaksjöns mindre folkskola i Svartnäs skoldistrikt Anna Hermania Eriksson, född Hilmerztz, 600 kronor;

c) förra lärarinnan vid Högfallets mindre folkskola i Södra Finnskoga skoldistrikt Sigrid Katarina Andersson, född Hurtig, 1,250 kronor;

d) förra lärarinnan vid Holmsvattnets mindre folkskola i Bureå skoldistrikt Jenny Maria Häggström, född Hedström, 1,200 kronor;

e) förra lärarinnan vid Holmsjöns mindre folkskola i Ljusnarsbergs skoldistrikt Olga Naëmi Charlotta Sandberg, född Karlsson, 950 kronor;

dels till Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning, för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av kronor 10,900;

dels ock besluta, att de årliga understöd, vilka må utgå jämlikt riksdagens i skrivelse den 1 juni 1934, nr 293, anmälda beslut, skola bestridas från nämnda anslag.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gösta Lagergrehn.